PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 7-8 / 2006

VISUL UNEI ȘCOLI DE VARĂ

În perioada 22-27 iulie 2006, Centrul Intercultural din cadrul Ligii Pro Europa a organizat cea de-a cincea ediție a Universității de Vară Transsylvania. Găzduită de Centrul Diaconic de la de la Ilieni/Illyefalva din județul Covasna, universitatea a avut ca temă unificatoare „Sînt valorile clasice ale democrației în criză?" și reunit aproape patruzeci de tineri din rîndul societății civile, al presei, al partidelor politice și al organizațiilor minorităților.

Am început promițător pe 23 iulie cu o dezbatere pe tema multuculturalității și interculturalității transilvane. Profesorul Michael Schafir de la Universitatea Babeș-Bolyai ne-a deschis inima vorbind cu grația Povestitorului despre Memorie și Istorie. Memoria se bazează pe sentiment, pe mit, iar Istoria, dimpotrivă, pe demitizare. În viața politică întîlnim mult mai des recursul la memorie decît referirea la istorie, întrucît subiectivitatea memoriei asigură supraviețuirea unei colectivități. Caius Dobrescu de al Universitatea din Brașov a meditat asupra coordonatelor culturii și asupra tradițiilor autodeterminării din spațiul transilvan. Profesorul Bodó Barna de la Universitatea de Vest a conjugat noțiunile de multiculturalism și comunitate locală, creionînd pe tema gestionării diferențelor etnice și culturale de către discursul public (autorități). Sociologul Marius Lazăr de la Universitatea Babeș-Bolyai a diferențiat între multiculturalism – principiu normativ și multiculturalitate – stare de fapt. Am reținut gîndul că identitatea unui individ este plurală.

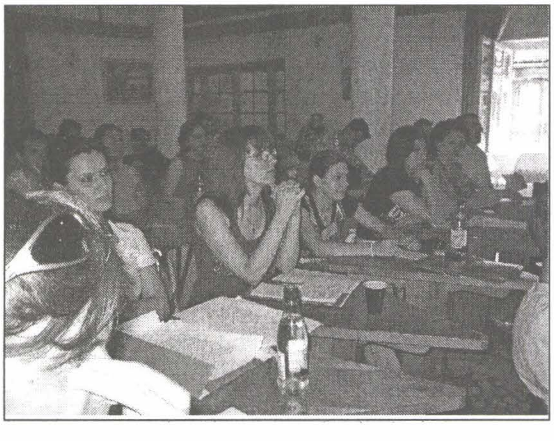

A doua zi am fost prezent la cursul „Democrația participativă și dreptul la diferență". Am reținut de la Alexandra Ionescu (asistent la Universitatea București) că în România funcționează principiul națiunii etnice ca mecanism de creare a solidarității sociale. Profesorii Daniel Barbu (Universitatea București) și Cristian Pîrvulescu (președintele Pro Democrația) au polemizat pe tema sistemului electoral, căutînd să identifice tipul optim de scrutin pentru România. Kolumbán Gábor ne-a vorbit despre coordonatele comportamentului managerial (despre cultura organizațională) subliniind faptul că nu există diferențe semnificative în ceea ce privește comportamentul managerial al firmelor din țările membre ale Uniunii Europene.

Marți, 25 iulie, a „sosit clipa" integrării europene și a reformei structurale a României. Polititologul Bakk Miklós a atins o tematică pe nedrept încă sensibilă în România: regionalizarea.Deputatul Szilágyi Zsolt a trecut în revistă modelele europene de subsidiaritate și devoluție. Bakk Miklós a precizat pe de o parte că regionalizarea este un concept tehnic, un deziderat care favorizează accesul la fondurile europene, iar pe de altă parte că ea poate fi un model de reconstrucție politică: națiunea nu ar mai fi percepută drept o comunitate unică de cetățeni, ci o sumă de comunități politice.

Cursul de miercuri s-a axat pe problematica drepturilor omului și a libertăților fundamentale în contextul noului concept de securitate. Copreședinta Ligii Pro Europa, Smaranda Enache, a pus în lumină tendința actuală: preeminența ideii de securitate asupra dorinței de autonomie a grupurilor etnice minoritare. De asemenea, domnia sa a atras atenția asupra faptului că tema „terorismului internațional" poate deveni un pretext pentru îngrădirea drepturilor omului. Toró Tibor (parlamentar) a analizat conținutul Strategiei Naționale de Securitate, iar Cătălin Harnagea a încercat să risipească nedumeririle și îndoielile asistenței în ce privește serviciile secrete.

Ca un drept la concluzie aș afirma că în marea lor majoritate tinerii participanți – studenți la științe politice – nu au avut în intervențiile lor tulburări etniciste sau pulsiuni naționaliste. Plăcut a fost tonul dezbaterilor – și cred că unii tovarăși politicieni care apar în cadrul diferitelor "tocșouri" televizate ar avea de învățat de la acești tineri care s-au dovedit adevărați maeștri ai diplomației discursive.Recunosc faptul că pesimismul meu față de viitorul acestei țări s-a mai domolit datorită șansei de a fi întîlnit astfel de tineri.Sper ca structurile puterii să le facă și lor loc și poate că în 15-20 de ani vom ajunge o țară democratică și un popor care să aibă o elită politică, nu numai amatori de ocazie.

Adrian Țiglea

CALENDAR * NAPTÁR

5 iulie – *Conferință de presă* avînd ca subiecte poziția LPE privind respectarea dreptului la proprietate și Fondul Proprietatea precum și garantarea accesului la justiție în accepțiunea CEDO;
7 iulie – *Comunicat de presă* referitor la Campania SOS Sighișoara;
15-17 iulie – *Festivalul Viitorul Europei „Csiperó"* la Kecskemét (Ungaria); din partea LPE au participat Smaranda Enache și Szokoly Elek;
19 iulie – Smaranda Enache a participat la dezbaterile *Universității de Vară de la Bálványos.*
22-27 iulie – *Cea de a V-a ediție a Universității de Vară Transsylvania* de la Ilieni; ***23 iulie*** – Dezbatere: „Multiculturalitatea și interculturalitatea transilvană între deziderat și realitate" (referenți: Caius Dobrescu, Michael Shafir, Marius Lazăr, Barna Bodó, Wolfgang Wittstock; moderator: Elek Szokoly); Atelier 1: „Noul extremism în România – cui prodest?" (Michael Shafir); Atelier 2 – „Prezența religiei în viața publică" (Emil Moise); ***24 iulie*** – „Democrația participativă și dreptul la diferență în context românesc și european" (referenți: Daniel Barbu, Gábor Kolumbán, Alexandra Ionescu, Cristian Pîrvulescu; moderator: István Haller); Atelier 1 – „Campaniile civice – exemple de succes" (István Haller, Judit Kacsó); Atelier 2. – „Reprezentarea identitară feminină în cultura română" (Aurora Martin); Muzică renascentistă și dansuri de curte cu formația Codex; ***25 iulie*** – „Integrarea europeană ca vehicul al reformei structurale a României secolului XXI" (referenți: Miklós Bakk, Tudor Chiuariu, István Csutak, Zsolt Szilágyi; moderator: Elek Szokoly); Atelier: „România - Republica Moldova: o relație complicată?" (Mircea Suhăreanu); Prezentarea publicațiilor Editurii Pro Europa (Doina Baci); ***26 iulie*** – „Drepturile și libertățile fundamentale în noul concept de securitate" (referenți: Cătălin Harnagea, Tibor T.Toró , Smaranda Enache; moderator: Haller István); Excursie la bisericile săsești fortificate din împrejurimi (Hărman, Prejmer); ***27 iulie*** – Sesiune de evaluare a Universității de Vară;
28 iulie – *„Legislația nondiscriminatorie din România"*, prelegere susținută de Haller István la invitația Asociației Persoanelor cu Handicap Locomotor, Filiala Mureș;
29 iulie – În cadrul *Taberei „Protestanții în politică"* organizată de Federația creștină CE la Târgu-Mureș, sub titlul „Naționalism și identitate creștină" au conferențiat Smaranda Enache și Szokoly Elek;
31 iulie – *Dezbatere publică* desfășurată la Alba Iulia cu privire la proiectul de fezabilitate „Roșia Montana"; din partea LPE au participat Kacsó Judit-Andrea și Haller István;

július 5 – A PEL havi sajtóértekezletének témái: a PEL álláspontja a tulajdonjog tiszteletbentartását és a Tulajdonalapot illetően, valamint a bíráskodáshoz való jogról az Európai Emberjogi Bíróság értelmezésében.
július 7 – Sajtótájákoztató az SOS Segesvár természetvédő-kampányról
július 15-17 – Európa Jövője „Csiperó"-fesztivál Kecskeméten. A PEL-t Smaranda Enache és Szokoy Elek képviselte.
július 19 – Smaranda Enache részt vett a bálványosi Nyári Szabadegyetem vitafórumán.
július 22-27 – Az V. Transsylvania Nyári Egyetem Illyefalván; **július 23** – Vitafórum: „Az erdélyi multikulturalitás és interkulturalitás – elvárások és valóság" (előadók: Caius Dobrescu, Michael Shafir, Marius Lazăr, Bodó Barna, Wolfgang Wittstock, moderátor: Szokoly Elek); Műhely 1: „Új szélsőségesség Romániában – cui prodest?" (Michael Shafir); Műhely 2: „A vallás jelenléte a közéletben" (Emil Moise); **július 24** – „A részvételi demokrácia és a különbözőséghez való jog romániai és európai viszonylatban" (előadók: Daniel Barbu, Kolumbán Gábor, Alexandra Ionescu, Cristian Pîrvulescu, moderátor: Haller István); Műhely 1: „Civiltársadalmi kampányaink sikerélményei" (Haller István, Kacsó Judit); Műhely 2: „A női önazonosság ábrázolása a román kultúrában" (Aurora Martin); A Codex Együttes reneszánsz zenét és udvari táncokat mutatott be; **július 25** – „ Az európai integráció mint Románia szerkezeti reformjának hordozója a XXI. században" (előadók: Bakk Miklós, Tudor Chiuariu, Csutak István, Szilágyi Zsolt, moderátor: Szokoly Elek); Műhely: „Románia-Moldvai Köztársaság – egy bonyolult kapcsolat?" (Mircea Suhăreanu); A Pro Europa Kiadó termékeinek bemutatása (Doina Baci); **július 26** – „Az alapvető emberi jogok az új biztonsági fogalom tükrében" (előadók: Cătălin Harnagea, Toró T.Tibor, Smaranda Enache, moderátor Haller István); Látogatás a prezsmári és szászhermányi erődtemplomokban; **július 27** – Az V. Transsylvania Nyári Egyetem kiértékelése.
július 28 – „A nondiszkriminatív törvénykezés Romániában" címmel, Haller István előadása a marosvásárhelyi Mozgássérültek Egyesületében.
július 29 – „Nacionalizmus és keresztény önazonosság" címmel előadást tartottak Smaranda Enache és Szokoly Elek a CE Szövetség „Protestánsok a politikában" című Nyáritáborában Marosvásárhelyen.
július 31 – Nyilvános vitafórum Gyulafehérváron a verespataki bányászati terv kapcsán. A PEL részéről Haller István és Kacsó Judit vettek részt.

României şi Bulgariei li se va cere deschiderea arhivelor secrete odată cu admiterea în Uniunea Europeană

interviu cu Pastorul Joachim Gauck fostul însărcinat RFG pentru studierea arhivelor STASI

În cursul unei vizite la Sofia, fostul însărcinat federal pentru studierea arhivei serviciului secret est-german Stasi, Joachim Gauck, a cerut autorităţilor bulgare să permită studierea dosarelor întocmite de serviciile secrete ale regimului comunist. Postul de radio Deutsche Welle a avut amabilitatea să ne permită să republicăm în paginile gazetei noastre interviul acordat la 19 iulie 2006 de pastorul Joachim Gauck.

Deutsche Welle: Domnule Gauck, dacă plecăm în discuţia noastră de la premiza că vrem să învăţăm ceva de la istorie, atunci trebuie să ştim totul referitor la trecutul nostru. Dar, este numai de aceea atît de important ca serviciile bulgare să-şi deschidă arhivele sau există şi alte motive?

Joachim Gauck: Există de bună seamă mai multe motive care impun deschiderea arhivelor unei dictaturi, şi nu numai ale unei dictaturi comuniste. Constatăm din istoria unor popoare - nu numai din istoria Germaniei ci şi din cea a Spaniei, bunăoară - ce probleme apar dacă acest lucru nu se face. Cel mai la îndemînă este la început să se cadă de acord asupra păstrării tăcerii, asupra încheierii capitolulului şi trecerii spre o nouă eră. La o cercetare mai atentă însă, se constată că acest procedeu de păstrare a tăcerii cu privire la trecut se aplică în favoarea unor privilegiaţi, în favoarea fostei nomenclaturi. Aceştia, deşi au organizat în trecut asuprirea, sunt beneficiarii acestei reglementări. De aceea se impune, atît din punct de vedere moral cît şi din punct de vedere politic, deschiderea dosarelor şi studierea pragmatică, bazată pe fapte, a trecutului. Pe lîngă aceste argumente de ordin moral şi politic există şi altele, care ţin de statul de drept, cîtă vreme în dictatură cetăţenilor le sunt răpite o serie de drepturi individuale, total sau parţial, şi nu se ţine seamă de demnitatea fiinţei umane. O democraţie are datoria de a aduce reparaţie acestor abuzuri. Ea trebuie să-i ajute pe oameni să se reabiliteze şi să acorde despăgubiri celor prejudiciaţi. Mai există şi alt motiv juridic pentru a face asta, pentru a nu ţine secrete informaţii privind anumite persoane, numit în occident dreptul la autodeterminare informaţională.

DW: Care ar fi motivul pentru care în Germania deschiderea arhivelor Stasi funcţionează iar în Bulgaria nu?

JG: Există interese diferite. Fostele elite dispun în statele răsăritene de mult mai multe posibilităţi decît în Germania, din punct de vedere politic sau economic – de fapt din ambele. De aceea, lucrurile se desfăşoară mai anevoie în aceste ţări. În domeniul justiţiei, de exemplu, mulţi judecători sau procurori care activează deja din timpul dictaturii şi care au fost loiali acesteia, au fost menţinuţi în funcţii. Adesea, aceştia au o falsă înţelegere, nedemocratică, asupra a ceea ce înseamnă actul de justiţie. Noi, germanii de răsărit, am avut un avantaj, pentru că în Germania de Vest exista deja o altă înţelegere a actului de justiţie, precum şi o garantare a actului de justiţie pe care noi am copiat-o, pe cînd în celelalte ţări aflate în tranziţie, acest lucru se aplică gradual şi cu mare efort. Trebuie să acceptăm că fiecare naţiune are propriul ei ritm şi propria variantă de soluţie. Chiar acum cînd discutăm această temă, putem percepe că aici în Bulgaria există mai mulţi oameni care-şi reclamă dreptul de a studia arhivele pentru că au fost victime ale totalitarismului comunist. Aveţi de asemenea aici dezbateri axate pe întrebarea dacă nu cumva calitatea unui politician marcant de a fi fost colaborator al serviciilor secrete nu-i ştirbeşte acestuia credibilitatea în prezent. Pe acest fundal, societatea trebuie să se limpezească cu privire la ce presupunea calitatea de membru al unui serviciu secret comunist. Această dezbatere se poartă aici în Bulgaria cu întîrziere, şi de aceea salut faptul că, iată, este pe cale să înceapă o discuţie de principiu, în profunzime, legată de acest subiect.

DW: În toate regimurile comuniste, serviciile secrete au fost un mijloc pentru menţinerea la putere a partidului unic. Nu este însă adevărat că, dacă privim chestiunea mai în detaliu, constatăm deosebiri mai mari sau mai mici în interiorul acestor aparate? Dacă privim mai atent poliţia secretă din Bulgaria sau Securitatea din România – ambele instituţii din trecutul unor state care, iată bat la porţile UE – nu se constată anumite deosebiri?

JG: Am fost de mai multe ori în România. Nici acolo nu este uşor de rezolvat problema, fiindcă foşti informatori se află în fiecare partid, în fiecare grup social. Aceştia au tot interesul ca lucrurile să nu se desfăşoare după model est-german. În acelaşi timp însă, în fiecare ţară există diverse iniţiative. Aşa de pildă, în Bulgaria, fostelor victime li s-a permis accesul la propriul dosar. Şi polonezii au depus mare efort pentru a cădea de acord asupra unei reglementări. Cred că pentru ambele ţări, România şi Bulgaria, care vor să acceadă la UE este important să respecte anumite standarde europene valabile. Cel mai important este aici dreptul la autodeterminare informaţională, fiindcă este inacceptabil ca persoanele afectate să nu aibă acces la informaţiile care le privesc, dacă acestea există. Dacă în ambele ţări va fi cercetat cu mai multă intensitate decît pînă în prezent acest capitol întunecat al istoriei, aceasta va fi în beneficiul încrederii în democraţia europeană. Este important ca ţările post-comuniste să înţeleagă că nu există o continuitate naţională neîntreruptă, care să îndreptăţească afirmaţia: noi am fost întotdeauna români sau întotdeauna bulgari. Nu, dimpotrivă, noi am fost în principal dictatori comunişti sau victime ale dictaturii comuniste. Noile societăţi democratice din România şi Bulgaria trebuie să evite să trateze dosarele întocmite în timpul dictaturii ca pe nişte documente normale de stat ci trebuie să deschidă accesul la aceste informaţii, să nu le ţină pe mai departe sub cheie. Acestea sunt nişte solicitări minime, care se vor pune o dată cu admiterea în UE.

Emil Lilov / Ioachim Alexandru, ***Deutsche Welle***

Analiză

Memoria şi istorie

Profesor la Facultatea de Studii Europene şi Relaţii Internaţionale a Universităţii Babeş-Bolyai, Cluj, domnul Michael Shafir a ţinut în cadrul Universităţii de Vară Transilvania o prelegere despre impactul memoriei şi al istoriei asupra construirii unei toleranţe reale în societăţile care se vor democratice. Reproducem aici textul prelegerii sale.

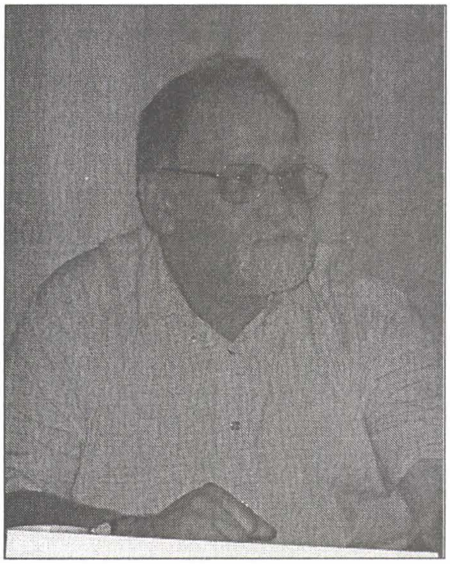

George Orwell spunea că „cine controlează prezentul controlează trecutul, cine controlează trecutul controlează viitorul". Citatul este aproape banalizat de cît de mult a fost folosit, dar cred că nimeni nu a pus pînă acum întrebarea: Orwell se referă la sisteme totalitare, ce se întîmplă însă în momentul în care o societate părăseşte acest sistem? Ce se întîmplă dacă nu mai e nimeni aici care, cel puţin în mod oficial, să controleze prezentul sau în momentul în care controlarea prezentului se dovedeşte a fi competitivă? Din acel moment încolo istoria, inclusiv istoriografia, începe să aibă un rival foarte puternic: memoria. Ca şi istoriografia, memoria poate fi redusă la tăcere de către un regim totalitar, dar spre deosebire de istorie şi istoriografie, memoria nu poate fi ştearsă, ea nu poate fi pusă pe rafturile unei biblioteci unde accesul este interzis şi se acordă numai cu permisiune specială pentru cei în care regimul are încredere. Regimul, chiar cel mai totalitar, este incapabil să oprească procesul de socializare prin care memoria se transmite din generaţie în generaţie în cadrul familiei. Într-un regim totalitar, memoria este şoptită, dar în momentul în care acest regim se termină, ea erupe într-o modalitate în care nu mai este aproape deloc controlabilă. Memoria se deosebeşte de istoriografie şi prin faptul că ea nu este limitată la o mică comunitate de profesionişti. Memoria nu are nevoie de note de subsol prin care putem mai mult sau mai puţin controla dacă ceea ce se afirmă este adevărat. MEMORIA ESTE. Istoriografia pune „a-fostul", trecutul sub semnul întrebării în mod constant. De aceea cred că are Adrian Cioroianu dreptate cînd spune că istoria este întotdeauna nesigură pe ea însăşi pe cînd memoria este întotdeauna foarte sigură pe ea însăşi. Nu are nici un sens să argumentezi împotriva memoriei pentru că memoria este bazată pe sentiment, iar sentimentele nu cunosc graniţe profesionale. Memoria aparţine nu numai istoricilor, nu numai politicienilor şi scriitorilor, nu numai absolvenţilor de liceu, ci şi băcanilor, funcţionarilor, ţăranilor, toţi fac parte din ceea ce constituie memoria.

Spre deosebire de istorie, care de multe ori – cel puţin în versiunea modernă – se ocupă de demitizare, memoria este bazată pe mit. Nu folosesc această noţiune cîtuşi de puţin în sensul folosit de George Dumezil şi Mircea Eliade. O folosesc în sensul folosit de sindicalistul francez George Sorel (sfîrşitul secolului XIX începutul secolului XX) care în mod nu paradoxal, ci interesant poate fi revendicat mai mult de extrema dreaptă decît de extrema stîngă. Mitul este cea ce ne face să acţionăm, este ceea ce nu poate fi analizat prin împărţirea în bucăţi şi observarea fiecăreia dintre ele, a legăturilor dintre ele, mitul este ceea ce ne face imediat să acţionăm. De aceea, operaţiunea de deconstrucţie a mitului, în care excelează istoricul Lucian Boia, este din păcate în acelaşi timp o operaţiune de futilitate pentru că orice mit va fi înlocuit întotdeauna de alt mit.

Memoria este bazată pe sentiment. Şi de aceea ea este de multe ori scurtă, foarte scurtă. În primul rînd pentru că există lucruri pe care mai degrabă ne place să le uităm (dacă închidem puţin ochii şi ne gîndiţim de cîte ori ne vin în minte momente din viaţa noastră, Dumnezeu ştie cum, care ne fac să exclamăm: „ce tîmpit am fost!" Şi vrem să uităm acel lucru.) La nivel colectiv acest lucru este mult mai puternic.

Memoria mai are un aspect foarte important, unul care contestă definiţia general uzitată a memoriei, aceea potrivit căreia memoria este acţiunea de a-ţi aduce aminte. Memoria nu este numai asta, nu este numai despre trecut, ea este despre trecut, ea este despre prezent şi este despre viitor. Şi am să încerc să vă arăt de ce. În primul rînd memoria este instinctivă, însă aşa cum memoria este instinctivă şi uitarea este instinctivă. În mod instinctiv ne uităm trecutul ca să putem funcţiona în prezent şi în viitor. Dacă în loc ca acest sentiment de „măi, ce tîmpit am fost şi ce prostie am făcut atunci", să îl avem o dată la un an, ar fi fiecare minut cu noi, noi n-am mai putea să acţionăm. Dacă transferăm acest

lucru la nivelul comunităților, vom vedea că comunitățile au nevoie atît să își aducă aminte, cît și să uite. Așa cum doliul este menit pe de o parte să ne facă să trecem peste o mare suferință, dar pe de cealaltă parte să ne facă capabili să nu mai fim tot timpul obsedați de pierderea noastră. Așa este și la nivelul comunităților numai că la acest nivel mai intervine ceva și aici este mecanismul care ne permite să acționăm ca și cum noi nu am fi comis acel ceva. La nivel colectiv asta se numește externalizarea vinovăției. Gripa aviară din România, potrivit Serviciului Român de Informații, a fost cauzată de către maghiari și slovaci. Ei bine, alaltăieri, în Bulgaria s-a spus că gripa aviară a fost cauzată de turci. Externalizarea vinovăției face parte din același element. Și atunci se pune problema cum putem analiza la nivel colectiv memoria. Fără a îmbrățișa toate aspectele teoriei sale, propun să ne întoarcem la teoriile sociologului francez Maurice Halbwachs, care ne spune că orice memorie este de fapt o memorie colectivă. Cînd ne gîndim la propria noastră persoană și la trecutul nostru, noi credem că avem o primă amintire, dar de fapt ea ne este indusă de părinții noștri. Părinții ne-au povestit cît de dulci eram noi cînd eram în brațe la mama, pentru că noi nu ne putem aminti cum eram în brațe la mama. Toate amintirile individuale, primele amintiri, ne spune Maurice Halbwachs, sunt de fapt aminitiri colective pe care le primim de la familie și de la cercul imediat de prieteni.

A doua categorie de memorie o numește Halbwachs memorie colectivă. Dar și ea, ne spune el, este indusă de data aceasta de către comunitățile mai mari din care facem parte. Cercurile de interes, sindicatele, cercurile profesionale ș.a.m.d. a căror memorie colectivă noi o adoptăm în momentul în care ne alăturăm acelor cercuri. Începem să vedem lucrurile prin prisma socialiștilor sau prin prisma colecționarilor de timbre. Există diferite memorii în una și aceeași persoană.

Iar a treia categorie pe care Halbwachs o numește memoria istorică, este singura care vine din afara noastră și care ne este indusă de către comunitate începînd cu băncile școlii și pînă la terminarea vieții. Atunci cînd între memoria individuală și memoria colectivă pe de o parte și memoria istorică pe de cealaltă, există o congruență, nu există probleme. Cînd însă există o ciocnire, atunci se produce în noi o așa-zisă disonanță cognitivă. Aceasta este motivul pentru care în orice regim democratic vom avea totdeauna de-a face cu ciocniri de memorii. Ciocnirile de memorii, deși inevitabile, nu sunt și insolvabile, dar ele cer disponibilitatea de a acorda celuilalt dreptul la propria lui memorie. De aceea, aceste conflicte nu se rezolvă apelînd la volume și demonstrînd că Holocaustul a fost mult mai teribil decît Gulagul sau Gulagul a fost mult mai teribil decît Holocaustul, nu se rezolvă prin a demonstra cine a făcut mai mult rău cui în cadrul Transilvaniei, cu toate vicisittudinile sale istorice, ci prin respectarea dreptului celuilalt la propria lui memorie. E deranjant cîteodată, e adevărat, dar în momentul în care înțelegem că nici o comunitate nu poate supraviețui în calitate de comunitate, fără propria ei memorie și că memoriile sunt subiective prin definiție cred că deschidem o nouă cale spre posibilitatea de a-l înțelege și de a-l respecta pe Celălalt. Toleranța nu este a accepta ceea ce prietenul tău din dreapta sau din stînga gîndește la fel ca tine. Toleranța este a accepta ceea ce este inacceptabil pentru tine.

Michael Shafir

Comunicat

Garantarea accesului la justiție în accepțiunea CEDO

Curtea Europeană a Drepturilor Omului din Strasbourg a luat o decizie foarte importantă pentru România la 24 mai 2006 în cazul **WEISSMAN și alții împotriva României**, arătînd că aplicarea taxelor de timbru foarte mari la procesele civile reprezintă o încălcare a dreptului de acces la justiție, garantat de art. 6 al **Convenției europene a drepturilor omului**.

Liga PRO EUROPA are peste 10 cazuri înregistrate care se află în fața CEDO din același motiv.

Întrucît doar în cursul acestei săptămîni două persoane s-au adresat Biroului pentru Drepturile Omului arătînd că cererea lor de chemare în judecată nu este înregistrată la Judecătoria Tîrgu-Mureș, dorim să atragem pe această cale atenția instanțelor asupra faptului că cererile de chemare în judecată trebuie înregistrate indiferent de cuantumul daunelor solicitate, iar la stabilirea taxelor judiciare și taxelor de timbru instanțele trebuie să țină cont de jurisprudența Curții Europene în domeniu, altfel România riscă pierderea unor serii de cazuri în fața CEDO și va plăti sume importante ca daune materiale și morale pentru încălcarea dreptului de acces la justiție.

Târgu-Mureș
5 iulie 2006

Mediu

Scrisoare deschisă privind dezbaterile publice pentru proiectul Roşia Montană

Stimată Doamnă Sulfina Barbu,
Stimată Doamnă Anca Boagiu,

Semnatarii, organizaţii non-guvernamentale şi persoane individuale, suntem părţi interesate pentru procedura EIM Roşia Montana. Am urmărit astfel cu atenţie evoluţiile consultărilor publice organizate de către titularul proiectului Roşia Montana, în special cele din Roşia Montana, Câmpeni, Abrud şi Alba-Iulia.

Am luat la cunoştinţă recentele declaraţii oficiale în privinţa procedurii EIM Roşia Montana făcute atît de către Ministrul Mediului cît şi de către Ministrul Integrării Europene. Le înţelegem de asemenea ca şi un răspuns la cea mai recentă declaraţie făcută de Ministrul Mediului din Ungaria privind acest proiect minier.

Acest răspuns din partea autorităţilor române arată clar că procedura EIM pentru Roşia Montana serveşte unui interes politic şi că cele două ministere nu doresc să dobîndească o înţelegere mai profundă a aceea ce se întîmplă cu adevărat.

Acesta este motivul pentru care vă scriem. În primul şi în primul rînd ne permitem să vă aducem la cunoştinţă o serie de declaraţii făcute de persoane individuale cetăţeni români care au încercat să consulte raportul EIM într-una sau mai multe locaţii indicate de Ministerul Mediului din România. După cum puteţi simplu observa, în multe dintre aceste locaţii raportul nu era disponibil; în alte locuri documentaţia era disponibilă numai pînă la ora 16.30, fiind aşadar imposibil pentru oamenii care lucrează să consulte raportul. Mai mult, documentaţia este imposibil de accesat în biblioteci pentru simplul motiv că sunt închise pe perioada vacanţei în lunile iulie şi august. Considerăm aşadar că accesul publicului la informaţie a fost încălcat încă de la începutul consultărilor publice.

Ministerul a acceptat planul de consultări publice al RMGC fără să consulte părţile interesate în privinţa unor chestiuni vitale cum ar fi alegerea locaţiilor, a moderatorilor, etc. Aşadar dorim să facem următoarele precizări:

a) locaţiile: din punct de vedere geografic şi al ariei de impact al proiectului, locaţii cum ar fi Zlatna, Brad şi Deva sunt irelevante. Cu toate acestea, înţelegem foarte bine de ce au fost alese de către RMGC; sunt oraşe miniere unde promisiuni de locuri de muncă în minerit au ecouri populiste.

b) moderatorii: cele două persoane alese de către RMGC şi Minister pentru moderarea dezbaterilor nu sunt imparţiale. Ambele sunt asociate cu proiectul minier. Dr. ing Nicolae Heredea, director al SC NHN ECOINVEST SRL, este acreditat de către Ministerul Mediului ca şi expert în realizarea de bilanţuri de mediu şi studii de impact asupra mediului în domeniul geologic şi al protecţiei radiologice. În anul 2003, domnul Heredea a realizat pentru RMGC o cercetare geofizică pentru identificarea şi recuperarea unor vestigii arheologice la Roşia Montana. Domnul Heredea a publicat de asemenea o recomandare intitulată „Abordare metodologică în privinţa unor aspecte de protecţie a mediului pentru proiectul minei de aur Roşia Montana".

Aceasta lucrare sugerează condiţiile în care riscantul proiect de la Roşia Montana ar putea fi considerat sigur din punct de vedere ecologic şi o contribuţie la dezvoltarea durabilă. Din toamna anului 2005, Domnul Heredea este Directorul General al Direcţiei pentru Biodiversitate, Biosecuritate, Sol şi Subsol din cadrul Ministerului Mediului.

Domnul Ştefan Mihăilescu, cel de-al doilea moderator, este un reprezentant al Universităţii Tehnice Bucureşti. Această instituţie a contribuit la o mare parte din raportul EIM al RMGC.

Dorim să arătăm un incident care descrie părtinirea moderatorilor. În timpul dezbaterii publice de la Câmpeni, un localnic din Roşia Montana care se opune proiectului minier a întrebat cum Guvernul român îi va garanta, în cazul în care proiectul minier se aprobă, drepturile sale constituţionale la proprietate, viaţă privată şi mediu sănătos.

Domnul Mihăilescu s-a grăbit să declare că numai comentariile care au legătură directă cu raportul EIM sunt acceptate. Cu toate acestea, cînd promotorii proiectului minier au făcut afirmaţii de genul că bătrînii trebuie să se sacrifice şi să se mute de la Roşia Montana pentru a lăsa tinerele generaţii să aibă un loc de muncă la RMGC, moderatorul nu a intervenit. Aceasta este o încălcare a regulilor unei dezbetari

publice unde orice fel de comentariu este permis, iar decizia dacă un comentariu este sau nu bine-motivat se ia numai la încheierea dezbaterilor. Pentru oricine care a luat parte la dezbateri este evident că acestea nu sunt folosite pentru informarea publicului în privinţa impactului şi a riscurilor proiectului minier, ci o paradă propagandistică a RMGC. Aceasta companie a angajat pentru două luni o armată de oameni, în majoritatea lor tineri pe care îi îmbracă în tricouri purtînd sigla Gabriel şi care aplaudă şi huiduie cînd li se cere şi în funcţie de cine vorbeşte la microfon. Sălile sunt inundate de materiale promoţionale, mai ales bannere de dimensiuni apreciabile. Mai mult, pentru a participa la consultări, oamenilor li se cere de către angajaţi ai RMGC să îşi declare numele şi datele de buletin pe o listă. Aceste aspecte sunt pentru mulţi intimidante şi îi reţin de la a se angaja într-un dialog deschis în privinţa aspectelor care îi îngrijorează. Calitatea consultărilor este înca mai mult diminuată prin răspunsurile care se dau de către titularul de proiect. De fiecare dată cînd se pune o întrebare pertinentă de către un membru fie al Alburnus Maior fie al Greenpeace, răspunsul companiei constă într-un atac personal la adresa unuia dintre aceste ONG-uri. S-a observat de asemenea că moderatorii dau titularului de proiect mai mult timp să răspundă întrebărilor decît persoanelor care pun aceste întrebări. Considerăm că acestea se fac cu rea-credinţă şi că nu acesta ar trebui să fie scopul unei consultări publice.

Multe dintre aspectele mai sus descrise s-au relatat şi în presa din România.

Ne simţim ofensaţi de faptul că autorităţile pretind ca pînă la momentul de faţă consultările au decurs constructiv şi democratic. Sunt mai degrabă reminescenţe ale unor timpuri pe care le credeam de mult trecute. Avînd în vedere afirmaţia Doamnei Boagiu că partenerii europeni sunt satisfăcuţi de calitatea consultărilor publice, ne permitem să trimitem o copie oficială a acestei scrisori către mai multe instituţii europene pentru a constribui la o înţelegere mai bună şi mai echilibrată a consultărilor publice pentru Roşia Montana.

Cu stimă,

Eugen David (Asociaţia Alburnus Maior), Mircea Ioan Bocan, Horia Ion Ciugudean (arheolog), Adrian Grad (Greenpeace CEE), Dan Mercea (Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu), Luminiţa Dejeu (Fundaţia Culturală ExtraArt), Hans Hedrich (Sighişoara Durabilă), Smaranda Enache (Liga Pro Europa), Dan Călin Tocaciu (Asociaţia Valea Soarelui), László Szakács (Asociaţia de Mediu Rhododendron), Dan Craioveanu (Strawberrynet)

6 august 2006

Remember
Campania S.O.S. Sighişoara

Liga Pro Europa salută decizia adoptată, în urma controlului efectuat, de Guvernul României de anulare a Hotărîrii de Guvern nr. 1560/2004 prin care un grup de afaceri a primit dreptul de folosinţă asupra a 460 de hectare de teren la Snagov în vederea realizării parcului tematic Dracula Park.

Campania S.O.S. Sighişoara, iniţiată de Asociaţia Sighişoara Durabilă şi Liga Pro Europa, a fost prima victorie importantă a societăţii civile împotriva unui proiect guvernamental ilegal. În semn de recunoaştere a valorii sale novatoare, Campania SOS Sighişoara a fost reflectată în numeroase articole, studii şi analize din ţară şi străinătate ca un exemplu de mobilizare civică.

Liga Pro Europa susţine şi acum, la fel ca şi la începutul ***Campaniei***, necesitatea ca vînzătorii de iluzii care au cauzat importante pierderi atît persoanelor fizice, cumpărători de bună credinţă ai acţiunilor emise, cît şi persoanelor juridice, să fie deferiţi justiţiei.

Este necesar ca Departamentul Naţional de Anticorupţie să ancheteze implicarea tuturor instituţiilor publice şi demnitarilor în afacerea „Dracula Park”, iar cei găsiţi vinovaţi să fie traşi la răspundere conform legii.

Cu această ocazie reamintim **principalele momente** ale ***Campaniei***:

• octombrie 2001 – încheierea parteneriatului dintre Asociaţia Sighişoara Durabilă şi Liga Pro Europa în vederea derulării ***Campaniei SOS Sighişoara***;

• noiembrie 2001 – prima declaraţie publică a LPE prin care se dezvăluia caracterul ilegal al proiectului şi s-au lansat liniile directoare ale ***Campaniei***;

– la oră de vîrf, premierul Adrian Năstase achiziţionează acţiuni la Dracula Park în valoare de 100 de milioane lei, cauţionînd public investiţia în proiect;

• februarie 2002 – forumul judeţean ONG în cadrul căruia s-a dezbătut proiectul Dracula Park;

• februarie 2002 – dezbaterea publică de la GDS cu participarea ministrului turismului Dan Matei Agathon şi dezbaterea în cadrul Tucă Show (Antena 1) dintre ministrul turismului şi Smaranda Enache, copreşedintele LPE şi Alexandru Goţa, preşedintele Asociaţiei Sighişoara Durabilă, care au relevat interesele de grup din spatele proiectului;

• martie 2002 – declaraţia comună a organizaţiilor de mediu împotriva proiectului;

– dezbatere publică găzduită de parohia Bisericii Evanghelice din Sighişoara;

– vizita delegaţiei UNESCO-ICOMOS la Sighişoara;

• aprilie 2002 – declaraţia IPS Bartolomeu Anania, reprezentantul Bisericii Ortodoxe Române, împotriva proiectului;

– lansarea de către LPE a strîngerii de semnături împotriva proiectului. S-au strîns cîteva sute de semnături din ţară şi din străinătate;

– declaraţia Greenpeace Austria/CEE împotriva amplasării Dracula Park pe Platoul Breite

– scrisoarea deschisă adresată de Michal Rocard, preşedintele Comisiei de Cultură a Parlamentului European, oficialităţilor române, în care îşi exprimă rezervele faţă de proiectul Dracula Park;

– lansarea apelului comun de LPE şi Asociaţia Sighişoara Durabilă, care a fost semnat de peste 160 de personalităţi ale vieţii publice româneşti;

• mai 2002 – vizita Prinţului Moştenitor al Marii Britanii la Sighişoara, în semn de susţinere a ***Campaniei SOS Sighişoara***;

– Preşedintele Ion Iliescu se delimitează public de proiect şi iniţiatorii săi;

• iunie 2002 – semnarea acordului de reamplasare a parcului tematic între ministrul turismului Dan Matei Agathon şi Mihai Eminescu Trust;

- cea de-a 26-a sesiune a Comitetului Patrimoniului Mondial al UNESCO în cadrul căruia s-a apreciat că proiectul este „agresiv faţă de unicul oraş medival din sud-estul Europei înscris pe Lista Patrimoniului Mondial” şi s-a recomandat schimbarea locaţiei proiectului;

• decembrie 2002 – Liga Pro Europa şi Asociaţia Sighişoara Durabilă sunt declarate cîştigătoare ale categoriei de campanie de advocacy cu proiectul „Campania SOS Sighişoara” la prima Gală a Premiilor Societăţii Civile;

• ianuarie 2003 – anunţarea publică a posibilelor noi amplasamente pentru Dracula Park.

Din acest moment, atît ministrul turismului, Dan Matei Agathon, promotorul proiectul Dracula Park, cît şi potenţialii investitori îşi pierd interesul în privinţa acestui proiect. Noua locaţie este stabilită la Snagov, lucrările întîrzie să înceapă, iar după alegeri noul guvern declară că realizarea „parcului tematic nu este o prioritate naţională”.

Liga Pro Europa mulţumeşte încă odată tuturor celor care i-au fost alături pe tot parcursul acestei campanii: personalităţi ale vieţii publice, organizaţii neguvernamentale, instituţii, culte religioase, mass media locală şi centrală, cît şi publicului larg, semnatari ai apelurilor lansate de cele două organizaţii. Împreună am reuşit prima campanie civică în stare să anuleze un proiect guvernamental ilegal şi iraţional.

Proiectul a utilizat însă fonduri publice şi private care s-au pierdut. Pînă la încheierea finală a proiectului nu mai este decît un pas: ancheta DNA.

Comunicat

Respectarea dreptului la proprietate şi Fondul Proprietatea

Una din condiţiile ca România să devină stat mebru al Consiliului Europei în 1993 a fost angajamentul acesteia de a soluţiona problema proprietăţilor ilegal confiscate în timpul regimului comunist.

Au trecut 13 ani, dar încă sute de mii de foşti proprietari aşteaptă punerea lor în posesie; în special oameni în vîrstă, pensionari, care, după ce au suferit nedreptăţile regimului totalitar, acum trăiesc la limita subzistenţei, timp în care statul continuă să le folosească imobilele sau utilizează banii obţinuţi prin comercializarea acestor bunuri.

Doar în cursul săptămînii trecute, Biroul pentru Drepturile Omului din Tîrgu-Mureş a primit 4 sesizări legate de dreptul de proprietate. Spre exemplu, într-un caz din Sighişoara imobilul confiscat ilegal a fost vîndut tot ilegal chiriaşului, iar instanţele, întrucît cumpărătorul era o persoană influentă, nu au anulat contractul de vînzare-cumpărare. În anul 2003, printr-o hotărîre definitivă, instanţele au stabilit valoarea imobilului ca daune materiale ce urmează a fi plătit fostului proprietar, dar nu s-au pronunţat asupra obligării Primăriei Sighişoara (instituţia care a efectuat vînzarea bunului altuia) la plata acestor daune. În aceste condiţii, deşi Statul Român îi datorează peste 600 milioane lei, fostul proprietar se confruntă cu probleme sociale, neavînd bani pentru plata consumului, medicamentelor etc.

Deşi România raportează la Uniunea Europeană soluţionarea dreptului la proprietate, se lansează campanii media şi ceremonii oficiale cu ocazia înmînării a 7 pachete de acţiuni (la 9 martie 2006), realitatea este una tristă: chiar şi oficial doar 0,6% din cei îndreptăţiţi şi-au primit acţiunile, care, în momentul de faţă, nu au nici o valoare. Legislaţia trebuie modificată (la 30 mai 2006 preşedintele Consiliului de Supraveghere al Fodului, dl. Alexandru Nicolae Păunescu a declarat: „trebuie clarificate unele inadvertenţe dintre Legea 247/2005 privind reforma în domeniile proprietăţii şi justiţiei şi Hotărîrea de Guvern 1481/2005 privind înfiinţarea Fondului Proprietatea"), iar acţiunile nu pot fi valorificate (şi încă nici nu se poate estima cînd vor putea fi).

În aceste condiţii, pregătindu-se să participe la Forumul Internaţional al Fondurilor, organizat la Monte Carlo în perioada 4-7 iulie 2006, preşedintele Consiliului de Supraveghere al Fondului, dl. Alexandru Păunescu consideră că problemele Fondului sînt în principal cele legate de imagine, ca atare Fondul cheltuind bani pentru campanii publicitare derulate pe canalele TV.

Liga PRO EUROPA consideră că tratarea dreptului la proprietate ca pe o problemă de imagine este una falsă. Tergiversarea reîmproprietăririi şi a acordării daunelor asigurate de prevederile legale trebuie considerată şi recunoscută de autorităţi ca o continuă încălcare a drepturilor omului în România, şi, ca atare, soluţionată de urgenţă.

5 iulie 2006

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

PRO EUROPA
NEWSLETTER OF THE PRO EUROPE LEAGUE NR. 7-8 /2006

CONTENTS:

P.1 *A Midsummer's Night Dream* – A review of the fith edition of the Transsylvania Summer University, organized by the PEL and having as main themes „European integration and structural reform of the 21st century Romania", „Participatory democracy, alterity and regional identity in a united Europe", „Transylvanian multiculturality and/or interculturality between desideratum and reality", „Fundamental rights and freedoms within the new concept of security";

P.2 *A Romanian/Hungarian synopsis* of the PEL's main events in July-August 2006;

P.3 *Romania and Bulgaria Will Be Demanded to Open Their Secret Archives When They Acceede to the EU* – Deutsche Welle interview with Joachim Gauck, former federal commissioner for the Stasi Files;

P. 4-5 *Memory and History* – the lecture given by Professor Michael Shafir at the Transsylvania Summer University on the impact of history and collective memory on building tolerance in post-totalitarian societies; *Guaranteeing Access to Justice in ECHR's View* – in its press release, the PEL points out that prohibitive lawsuit costs violate the right to access to justice in ECHR's view;

P.6 *Open Letter to Enviroment Minister and European Integration Minister on the Public Debate regarding the Roşia Montană Project* – open letter of the civil society demanding transparency and fairness of the public debate on a project that could have disastrous consequences on the environment;

P.7 *Remember the SOS Sighişoara Campaign* – a synopsis of the successful, but long-fought battle of the civil society for preserving the environment neighbouring Sighişoara;

P.8 *Respect for Property Right and the Proprietatea Fund* – in its press release, the PEL criticises the Romanian authorities' initiative to set up a financial fund, instead of guaranteeing the restitution of properties confiscated by the communist regime.

Liga ***PRO EUROPA*** *Liga*
Copreşedinţi:
Smaranda ENACHE şi CSÍKY Boldizsár
Director Editură: SZOKOLY Elek
540049 Tîrgu Mureş, P-ţa Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154
Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

Responsabil de număr: Doina BACI

Multiplicat la ***MEDIAPRINT***

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Open Society Institute şi Charles St. Mott (SUA)